

**ע"פ 5762/13 - המערער בע"פ 5762/13: אנואר פאעור, המערער
בע"פ 5802/13: נאהי שחיבר נגד המשיבה: מדינת ישראל**

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 5762/13

ע"פ 5802/13

לפני: כבוד השופט א' רובינשטיין
כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט צ' זילברטל

המערער בע"פ 5762/13: אנואר פאעור

המערער בע"פ 5802/13: נאהי שחיבר

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעורים על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה
מיום 30.7.2013 בת"פ 5711-02-09 שניתן על ידי
כבוד השופטת תמר שרון נתנאל

תאריך הישיבה: ט"ז בתשרי התשע"ה (14.7.2014)
בשם המערער בע"פ 5762/13: עו"ד אלי סבן; עו"ד יוסי גימפל

בשם המערער בע"פ 5802/13: עו"ד שמואל ברזני

בשם המשיבה: עו"ד נורית הרצמן; עו"ד שרון אייל

פסק-דין

עמוד 1

1. שני ערעורים על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (השופטת ת' שרון נתנאל) בת"פ 5711-02-09 מיום 2.6.2013 ומיום 8.7.2013.

כתב אישום

2. ביום 9.2.2009 הוגש נגד המערערים - אנואר פאעור, המערער בע"פ 5762/13 (להלן: אנואר), ונאהי שחיבר, המערער בע"פ 5802/13 (להלן: נאהי) (ביחד ייקראו: המערערים) - כתב אישום אשר ייחס לנאהי עבירות של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיפים 1329(1) ו-1329(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) והחזקת ונשיאת נשק לפי סעיפים 144(א) ו-144(ב) לחוק העונשין. לאנואר ייחס כתב האישום עבירות של הריגה, לפי סעיף 298 לחוק העונשין; החזקה ונשיאת נשק, לפי סעיף 144(א) ו-144(ב) לחוק העונשין וחבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 1329(א)(2) לחוק העונשין. על פי המתואר בכתב האישום הפרשה אירעה על רקע סכסוך בין שתי משפחות בכפר שעב (להלן: הכפר) - משפחת שחיבר ומשפחת פאעור-בוקאעי (להלן: משפחת פאעור) - בשל תוצאות הבחירות המקומיות לראשות המועצה שהתקיימו בכפר בשנת 2008, בה נבחר מחמוד בוקאעי (להלן: ראש המועצה) במקום פייסל שחיבר שכיהן עד אז כראש מועצה (להלן: פייסל), ובשל ערעור שהגיש פייסל על תוצאה זו.

3. האירוע האלים המתואר בכתב האישום, החל בפיצוץ בחצר ביתו של עלי שחיבר (להלן: עלי), אשר מקורו אינו ידוע. עם הישמע הפיצוץ, הגיע נאהי למקום האירוע כשהוא מצויד באקדח ובכלי נשק נוסף שלא כדין וירה באקדחו לכיוון בני משפחת פאעור. על-פי הנתען בכתב האישום, אדם בשם סיף פאעור (להלן: סיף), אשר עמד במרחק של מטרים ספורים מנאהי, נפגע מן הירי במצחו.

אנואר שראה את סיף, בן משפחתו, פצוע בראשו ומדמם, פינה אותו ממקום האירוע עם אחרים ושב לאחר מכן כשהוא נושא אקדח שלא כדין וירה מספר של יריות לכיוון אנשים. אחד מן האנשים האלו היה רפעאת שחיבר אשר נפגע מקליע בבית החזה מצד שמאל, נפל ארצה, ומותו נקבע לאחר מכן בבית החולים (להלן: רפעאת). בכתב האישום נטען כי מותו של רפעאת נגרם כתוצאה מהירי שירה אנואר. יצוין, כי באותו זמן נורו יריות נוספות ממקומות שונים, אולם פרט לכתב האישום שתואר, לא הוגשו כתבי אישום נוספים.

פסק הדין של בית המשפט המחוזי

4. בית המשפט המחוזי הרשיע את נאהי ואת אנואר בעבירה של החזקה ונשיאה של נשק וכן בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 1329(2) לחוק העונשין. בית המשפט זיכה את נאהי מעבירה של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 1329(1) לחוק העונשין, לאחר שנקבע כי מתעורר ספק סביר אם סיף נפגע דווקא מירי וייתכן שנפגע מפגיעת אבן. אנואר זוכה מעבירה של הריגה לאחר שנקבע כי לא הוכח מעבר לכל ספק סביר שהירי שהוא ירה היה זה שפגע ברפעאת והרגו.

5. עיקר הראיות נגד נאהי היה מבוסס על עדויותיהם של עדי ראיה, אשר העידו כי הם ראו אותו יורה בסיף, ועל עדותו של סיף לפיה נאהי ירה לעברו ופגע במצחו לרבות דבריו מיד לאחר שנפגע לפיהם נאהי ירה בו. נאהי טען מנגד שהוא כלל לא ירה, לא החזיק נשק ואף לא היה בשום שלב ליד ביתו של ראש המועצה. לגרסתו, בעת אירוע הירי לעבר סיף הוא שהה בביתו ויצא מממנו רק לאחר שרפעאת נפגע. הוא טען כי משפחת פאעור מעלילה עליו כדי להפחית מחומרת מעשה בן משפחתם - אנואר - שהיה חשוד אז בגרימת מותו של רפעאת. עוד טען נאהי כי עדויות אלה הן פרי תיאום גרסאות וכי הן לא נמסרו בהזדמנות הראשונה. לבסוף, טען נאהי כי סיף כלל לא נפצע מירי אלא מאבן. כאמור, בית המשפט המחוזי לא קיבל את גרסתו של נאהי, קבע כי הוא החזיק בנשק וירה, והרשיעו בעבירות שפורטו בפסקה 4.

6. להלן הראיות המרכזיות עליהן ביסס בית המשפט המחוזי את הכרעת דינו בעניינו של נאהי:

עדותה של פאתן פאעור - פאתן היא בתו של ראש המועצה (להלן: פאתן). היא העידה כי ראתה את נאהי יורד לכביש כשבידו אקדח ו"משהו" תלוי על כתפו. נאהי כיוון את האקדח לעבר מרואן פאעור (להלן: מרואן) והיא צעקה לעברו שיזהר. לדבריה, נאהי הרים את ראשו לעברה, המשיך לירות ופגע בסיף. פאתן סיפרה כי נאהי ירה בשני שלבים: הוא ירה, ואז חזר לאחור, מסר חפץ לזידאן שחיבר (להלן: זידאן) שהיה לידו, זידאן החזיר לו חפץ ונאהי חזר לירות. בית המשפט התרשם כי עדותה של פאתן אמינה ביותר.

עדותו של סוהיל פאעור - סוהיל הוא אחיו של אנואר (להלן: סוהיל). דבריו של סוהיל תומכים בעדותה של פאתן לגבי תיאור האירוע ומיקומו של נאהי ותנועותיו. הוא העיד שהוא הגיע למקום מיד לאחר הפיצוץ, ראה את נאהי מול הבית של ראש המועצה, כאשר כלי נשק באורך של 35 ס"מ תלוי על כתפו, שולף אקדח שחור, מכניס מחסנית לאקדח ויורה באקדח. גם סוהיל תיאר שני שלבים של ירי. לדבריו בשלב מסוים נאהי חזר לאחור, נתן לזידאן שהיה מאחוריו את האקדח, זידאן בתורו ביקש מאחר בשם הייתם (להלן: הייתם) את הכדורים, התחיל למלא את המחסנית ונאהי התחיל לירות עם כלי הנשק השני. בית המשפט התרשם כי עדותו של סוהיל בנוגע לנאהי אמינה.

עדותו של מרואן פאעור - מרואן הוא אחיו של אנואר (להלן: מרואן). הוא העיד כי שמע יריות עוד לפני שהגיע למקום. כן העיד כי שמע את פאתן צועקת לעברו "תזהר הוא יורה בכך". לדבריו, הוא ראה את נאהי מחזיק באקדח ויורה לכיוון שלו. לאחר מכן הוא קפץ לחניון, התיישב בפנים ותפס את הראש בידיים. לגרסתו, הוא כלל לא ראה את סיף באירוע.

עדותו של כמאל חמדוני - כמאל הובא כעד הגנה מטעם נאהי (להלן: כמאל). בעדותו טען שהוא הגיע למקום, שמע צעקה של אישה "מרואן תיזהר נאהי יורה" ורק לאחר מכן החלו היריות. הוא ראה את מרואן נכנס לחניון ואת סוהיל מסתתר, דברים אשר עולים בקנה אחד עם עדויותיהם של פאתן ושל סוהיל. כמאל העיד כי הוא לא ראה מי ירה.

עדותו של סיף - סיף הוא בן דוד שני של אנואר. הוא מסר בהודעתו במשטרה כי הוא ראה את נאהי מתקרב אליו למרחק של כחמישה מטרים ובידו אקדח שחור. סיף סיפר שהוא ראה את נאהי מוציא אקדח ומחסנית מכיס

מכנסיו, טוען את האקדח, דורך אותו, מסתכל למעלה ויורה לכיוון שלו. לדבריו, באותו רגע הוא סובב את ראשו והירייה פגעה במצחו. סיף העיד כי הוא אמר לאחיו, אסד ואדיב, "נאהי ירה בי". דבריו אלה אושרו בעדותו של אדיב בבית המשפט.

עדותו של עפו תייסיר פאעור – עפו תייסיר הוא בן דוד שני של אנואר (להלן: עפו תייסיר). עפו העיד במשפט כי ראה את נאהי מחזיק באקדח ובכלי נשק נוסף ויורה בסיף. בהודעתו במשטרה מסר עפו כי הוא ראה את נאהי יורד מכיוון הבית של שחיבר, כשבידו אקדח ועל כתפו תלוי נשק נוסף, כמו עוזי קטן. לדבריו, הוא ראה את נאהי יורה לעבר סיף ופוגע בראשו, ראה את סיף אוחז בידו את עינו ושמע אותו צועק "נאהי הרג אותי". הוא סיפר שנאהי הסתכל למעלה לפני שירה (לכיוונה של פאתן, כפי שהעידה פאתן) וכן סיפר שאחרי שסיף נפגע נאהי המשיך להתקדם ולירות, כפי שהעיד סוהיל.

שרידי ירי על בגדיו של זידאן – על פי חוות דעת של מחלקת זיהוי פלילי, שלא נסתרה, נמצאו על בגדיו של זידאן שרידי ירי. בית המשפט מצא בעובדה זו תמיכה לעדויותיהם של העדים אשר תיארו את נאהי יורה בעוד שזידאן עומד לידו ואת החלפת המחסניות וכלי הנשק ביניהם.

7. בית המשפט דחה את גרסתו של נאהי לפיה הוא כלל לא היה במקום בעת אירוע הירי לעבר סיף. נאהי טען, בהודעתו במשטרה, כי הוא הלך מוקדם לישון ואשתו (להלן: מאואה או אשתו של נאהי) העירה אותו בעקבות הפיצוץ, וכי במקביל הוא שמע את בן אחיו, חמודי פייסל שחיבר (להלן: חמודי), דופק בדלת ביתו. לדבריו, לאחר מכן הוא ירד לכיוון בית אביו שם אירע הפיצוץ והבחין ברפעת פצוע. בית המשפט לא נתן אמון בגרסתו של נאהי. נקבע כי תיאור הפעולות כפי שתיאר נאהי בהודעתו במשטרה ופרקי הזמן שנובעים מתיאור זה אינם עולים בקנה אחד עם לוח הזמנים של האירוע. בית המשפט קבע כי האירוע כולו – מהפיצוץ ועד פציעת רפעת – ארך כ-15 דקות, בעוד שמהתיאור שמסר נאהי עולה כי עבר זמן קצר בלבד – כשתי דקות – מאז שאשתו העירה אותו ועד שירד למטה וראה את רפעת פצוע. נקבע גם כי בבית המשפט ניסה נאהי "למשוך" את הזמן שעבר מאז הפיצוץ ועד שאשתו העירה אותו, וזאת לאחר שהבין שגרסתו במשטרה אינה מתיישבת עם האירועים ועם לוח הזמנים. בית המשפט קבע עוד כי עדויותיהם של מאואה וחמודי אינן מהימנות שכן הם ניסו "למתוח" את הזמן עד שמאואה העירה אותו ועד שחמודי דפק על הדלת, הכל כדי שגרסתו של נאהי תעלה בקנה אחד עם לוח הזמנים של האירוע עד לפציעתו של רפעת, שכאמור ארך כרבע שעה. בנוסף, בית המשפט לא קיבל את טענתו של נאהי לפיה העדים מעלילים עליו משום שהוא איש מוצלח ותומך בפייסל וכדי להגן על אנואר בן משפחתם. בית המשפט קבע כי הסברים אלו אינם מצדיקים בחירה דווקא בו כקרבן, במיוחד כאשר טענתו היא שלא נכח כלל באירוע הירי לעבר סיף. טבעי יותר – כך סבר בית המשפט – לבחור במישהו שנכח באירוע מבני משפחת שחיבר.

8. יחד עם זאת, בית המשפט קבע כי לא הוכח מעבר לספק סביר כי סיף נפגע דווקא מירי וכי מתעורר ספק סביר שמא סיף נפגע מאבן. למסקנה זו הגיע בית המשפט הן בשל הסתירות בעדויות העדים, בין היתר בנוגע לכיוון של הירייה הראשונה שירה נאהי ובנוגע למיקומו של סיף בעת שנאהי ירה, והן משום שהמשיבה לא הוכיחה כי הפצע במצחו של סיף אובחן כפצע ירי. בית המשפט המחוזי לא קיבל את גרסתו של נאהי, קבע כי הוא החזיק בנשק וירה, והרשיעו בעבירות שפורטו בפסקה 4.

אנואר פאעור

9. ראיות המשיבה נגד אנואר נסמכו על עדויותיהם של מספר עדים, אשר העידו כי ראו אותו יורה ברפעתא. בנוסף, ביקשה המשיבה לסמוך על התנהגותו של אנואר לאחר האירוע, לרבות על סתירות בגרסתו ועל ניסיונותיו להדיח עדים. אנואר טען כי הוא לא החזיק נשק ולא ירה וכי משפחת שחיבר מבקשת להעליל עליו. הוא טען כי בסיום האירוע פגש במישהו בשם סולטאן שהיה אז שתוי, והבין ממנו כי מאשימים אותו בירי ברפעתא.

10. להלן אפרט את הראיות המרכזיות עליהן ביסס בית המשפט המחוזי את הכרעת דינו בעניינו של אנואר:

עדויותיהם של עדי תביעה - העדים אשר העידו כי זיהו את אנואר יורה, הם: שני בניו של עלי - אחמאד וטארק שחיבר (להלן: אחמד וטארק); עלי; זידאן; מחמוד ח'טיב; ומוחמד סובחי פאעור (להלן: מוחמד סובחי) (כולם ביחד ייקראו: העדים המרכזיים). ארבעה מהם - אחמד, טארק, עלי וזידאן - מסרו את גרסאותיהם באופן מידי, סמוך מאוד לאחר האירוע. בית המשפט המחוזי נתן משקל לעובדה כי חלק מהעדויות נמסרו סמוך מאוד לאחר סיום האירוע והיו מפורטות ותואמות את עדויותיהם של שאר העדים. בתיק העידו עדים נוספים - טאהר שחיבר, מופיד זייתון, ומוחמד זייתון - אשר אמנם לא זיהו את היורה אך עדויותיהם תומכות בעדויות העדים המרכזיים.

תצהירים סותרים - במהלך המשפט התברר כי שני עדים שמסרו במשטרה הודעות המפלילות את אנואר - מחמוד ח'טיב ומוחמד סובחי - הוחתמו על ידי בני משפחת פאעור ומקורביהם על תצהירים הסותרים הודעות אלה ו"מנקים" את אנואר ממעורבות בירי (להלן: התצהירים). לאחר הגשת התצהירים, שני העדים מסרו הודעה במשטרה וגם בבית המשפט כי הם חתמו על התצהירים מחמת פחד ובעקבות איומים מצד משפחת פאעור, ואישרו את הודעותיהם המפלילות את אנואר. בית המשפט המחוזי קבע כי אין לו כל ספק שההודעות שמסרו שני העדים במשטרה ובבית המשפט הן אמת, והעדיף אותן על פני האמור בתצהירים.

התנהגות מפלילה - בית המשפט קבע כי בנוסף לחוסר העקביות בעדותו של אנואר, הסתירות המהותיות בדבריו, שקריו ואמירותיו הכבושות, גם התנהגותו לאחר האירוע מעוררת תמיהות. בית המשפט המחוזי הצביע על שתי התנהגויות מפלילות. ראשית, העובדה שאנואר מסר כי נודע לו מיד לאחר האירוע שמאשימים אותו בירי, למרות שהוא לא סיפק הסבר עקבי לדרך שבה נודע לו על כך. שנית, אף שאנואר לקח חלק אקטיבי באירועי אותו לילה, הוא לא ירד לפגוש את השוטרים שהגיעו למקום ותחקרו עדים, למרות שלכאורה היה לו אינטרס לעשות כן, שכן לדבריו נודע לו שניסו "להלביש לו תיק". הוא גם לא פנה למשטרה באותו לילה, ורק בערב של יום המחרת, לאחר שנודע לו, לגרסתו, כי המשטרה חיפשה אותו, הוא פנה למשטרה. גם בעניין זה נתגלו סתירות בדבריו. בית המשפט קבע כי התנהגותו המפלילה של אנואר מתווספת כראיה נסיבתית לראיותיה של המשיבה ופועלת לחובתו.

11. בית המשפט דחה את הגרסאות השונות שמסר אנואר, וקבע כי הוא מסר שלוש גרסאות שונות שאינן מתיישבות אחת עם השנייה; כי עדויותיו אינן עקביות, התאפיינו במניפולציות ובחוסר אמינות; וכי חלק מדבריו סותר דברים שאמר קודם לכן וחלק סותר ראיות אובייקטיביות. בהודעתו במשטרה מסר אנואר שהוא התעורר למשמע צעקות, וכשיצא החוצה ראה את סיף פצוע ושמע אותו צועק "נאהי ירה בי". בבית המשפט טען אנואר כי לאחר שסיף פונה, הוא שמע צעקות "רד, רד יורים בך", הוא נכנס לכניסה של מחמוד בוקאעי ונשאר שם כעשר דקות. בגרסה נוספת, הוא טען כי לאחר שסיף פונה, הוא חזר לכיוון הבית של אדם בשם עפו פאעור ועמד שם עם מספר אנשים ממשפחת פאעור במשך כעשר - עשרים דקות, בשלב זה הם שמעו יריות ואנשים אמרו שמישהו נפגע מצד משפחת שחיבר. בית המשפט קבע כי שתי גרסאות אלה אינן מתיישבות אחת עם השנייה, שכן משילוב של שתי הגרסאות עולה כי

הזמן שעבר מאז הפגיעה בסיף ועד הפגיעה ברפעתא הוא 20-30 דקות, בעוד שבפועל הוא ארך כעשר דקות. לאחר מכן, אנואר מסר גרסה חדשה ושונה לחלוטין מהשתיים הראשונות, לפיה, נודע לו חודש לפני מתן עדות זו כי רפעתא נורה סמוך מאוד לפגיעה בסיף, וכי בזמן זה אנואר היה עוד בביתו. בית המשפט קבע כי גרסה זו כבושה, לא הובאה לה שום ראיה, ותמוה למה רק "עכשיו" הוא מסר אותה ולא בעדות שהייתה שבוע לפני עדות זו. בית המשפט קבע עוד כי ממילא גרסה זו אינה מתיישבת עם לוח הזמנים שנקבע על ידי ראיות אובייקטיביות. בית המשפט דחה גם את הטענה לפיה משפחת שחיבר מבקשת להעליל על אנואר. אנואר סיפק שני הסברים לעלילה נגדו. האחד, כי משפחת שחיבר ביקשה להפליל גם אותו משום שהוא ראה את נאיה יורה. השני, כי פייסל מנסה מזה שנים "להלביש לו תיק" עקב התנגדותו הפוליטית לו. בית המשפט קבע כי הסברים אלה אינם מספיקים לצורך הקביעה כי בני משפחת שחיבר מעלילים עליו.

12. יחד עם זאת, בית המשפט קבע כי לא הוכח מעבר לספק סביר שרפעתא נפגע מכדור שנורה על ידי אנואר דווקא, שכן לא נשללה האפשרות שבעת שרפעתא נפגע, ירו גם אחרים. בית המשפט הגיע למסקנה זו משום שחלק מעדי התביעה העידו כי בעת שרפעתא נפגע, נורו יריות נוספות על אלה שהוא ירה.

גזר הדין של בית המשפט המחוזי

13. ביום 8.7.2013 גזר בית המשפט המחוזי את דינם של המערערים והשית על כל אחד משניהם שלוש שנות מאסר בפועל ועשרה חודשי מאסר על תנאי. בקביעתו את מתחם העונש, עמד בית המשפט המחוזי על חומרת העבירות בהן הורשעו המערערים; הסכנה הטמונה ביריות מכלי נשק בשטח מגורים והנזק שצפוי להיגרם מכך; הפגיעה בערכים החברתיים המוגנים ובכללם קדושת החיים ותחושת הביטחון; ועל מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות אותן ביצעו המערערים וקבע כי היא של מאסר בפועל למשך מספר שנים. בית המשפט נתן משקל גם ליריות הרבות שירה כל מערער ולהשגת נשק המוחזק ונישא ללא רישיון ושימוש בו לשם ירי לעבר קבוצת אנשים. מנגד, נתן בית המשפט משקל לעובדה שלא נגרם נזק בפועל כתוצאה מהירי שירו שני המערערים. בית המשפט עמד גם על השוני בנסיבות ביצוע העבירה בין שני המערערים. כך נאיה ירה ראשון, בעוד שאנואר ירה כאשר סבר שירה נאיה פגעה בבן משפחתו. בנוסף, נאיה החזיק בשני כלי נשק בעוד שאנואר החזיק רק באחד. יחד עם זאת, בית המשפט קבע כי הבדלים אלה אינם מצדיקים קביעת מתחמים שונים לשני המערערים. לנוכח האמור, נקבע כי מתחם העונש ההולם לגבי שני המערערים הוא בין שלוש לחמש שנות מאסר. בתוך המתחם נתן בית המשפט משקל לכך שבמהלך מעצרו שהו המערערים למשך תקופה ארוכה של כשלוש וחצי שנים רחוק מבתיהם וממשפחותיהם. יחד עם זאת, בית המשפט ציין כי אין לשקול לקולה את עצם חלוף הזמן מביצוע העבירה ועד למתן גזר הדין משום שמטעם שני הצדדים נעשו מהלכים לא כשרים אשר גרמו להימשכות ההליכים ולהכבדתם. בית המשפט שקל לקולה גם את עברם הפלילי הנקי; הפגיעה האישית והכלכלית העשויה להיגרם להם ולבני משפחותיהם בעקבות המאסר; את עדויות האופי מהן עולה כי מדובר באנשים חיוביים, הגונים ומוערכים. אשר לאנואר, בית המשפט שקל לקולה גם את תרומתו הרבה לסביבתו. אשר לנאיה, בית המשפט שקל לקולה גם את העובדה כי הוא איבד באירוע את בן דודו שהיה אז אדם צעיר בן 21 שנים ואת הצער שהדבר גרם לו ולמשפחתו. בסופו של יום, קבע בית המשפט כי אין בין המערערים הבדלים אשר מצדיקים הטלת עונשים שונים, וגזר על כל אחד מהם את העונש המצוי ברף התחתון של מתחם הענישה.

ערעור 5802/13 - נאיה שחיבר

14. נאהי מערער הן על הכרעת הדין והן על גזר הדין. בערעורו טוען נאהי כי עדויותיהם של עדי התביעה עליהן ביסס בית המשפט המחוזי את הכרעת דינו - פאתן, סוהיל, מרואן, סיף ועפו תייסיר - אינן מהימנות. לשיטתו, עדים אלה הם בני משפחה אחת אשר מעלילים עליו משום שהוא "עמוד התווך" במשפחה והוא תומך פוליטית בפייסל, וכן כדי להפחית מחומרת מעשה בן משפחתם - אנואר - שהיה חשוד אז בגרם מותו של רפעאת. בהקשר זה, טוען נאהי כי קביעת בית המשפט לפיה לא ניתן להוכיח כי סיף נפגע כתוצאה מירי ולא מפגיעת אבן, מלמדת על כך כי הגרסה שמסרו עדי התביעה הינה שקרית. עוד טוען הוא כי עדי התביעה נפגשו מיד לאחר האירוע ותיאמו גרסאות כדי להפלייל אותו. חיזוק לכך מוצא הוא בכך שהעדים לא מסרו את שמו בהזדמנות הראשונה עת תחקרו במקום האירוע מיד עם סיומו, וכי חלקם נפגש מספר פעמים ושוחח על האירוע.

15. עוד טוען נאהי כי בעדויותיהם של העדים, קיימות סתירות מהותיות שלא ניתן ליישב ביניהן, דבר המלמד על חוסר מהימנות. להלן הסתירות המרכזיות עליהן מצביע נאהי:

מיקומו של נאהי בעת שירה - נאהי טוען כי פאתן, סוהיל וסיף מסרו תיאורים שונים למיקומו של נאהי בעת שירה. נאהי טוען עוד, כי סיף מסר בבית המשפט תיאור השונה מהתיאור שמסר במשטרה והתאים אותו לתיאור שמסרו שאר העדים. סתירה נוספת שמצביע עליה נאהי בהקשר זה, היא כי מרואן העיד שראה את נאהי לבדו בזמן שפאתן צעקה, בעוד שפאתן מסרה כי הוא היה עם זידאן, וסוהיל מסר שגם זידאן וגם הייתם היו לידו. עוד סתירה לטענתו היא בכך שכמאל העיד כי היריות הגיעו ממקום שנוגד לשאר העדויות.

כיוון הירייה הראשונה - נאהי טוען כי פאתן, סיף ומרואן מסרו תיאורים שונים על הכיוון של הירייה הראשונה. פאתן מסרה כי מרואן וסיף היו קרובים אחד לשני וכי הירייה הראשונה כוונה לעבר מרואן ורק לאחר מכן לעבר סיף. בשונה, סיף העיד כי הירייה הראשונה כוונה לעברו ולא לעבר מרואן, ומרואן העיד כי הוא שמע יריות עוד כשהיה בדרכו למקום.

נוכחות סיף ומרואן - פאתן העידה כי מרואן וסיף היו קרובים האחד לשני בזמן שנאהי ירה. סיף ומרואן, לעומת זאת, העידו כי לא ראו אחד את השני. נאהי טוען כי אין זה סביר שמרואן היה במרחק של מספר מטרים מהזירה ולא הבחין בסיף. גם סוהיל טוען כי לא ראה אותם באירוע. סתירה נוספת לשיטתו היא בכך שעפו מסר שלא ראה את מרואן במקום, בעוד שכמאל העיד כי הוא ראה אותו.

16. נאהי מצביע על סתירות נוספות אשר אין צורך לפרט כאן. בין היתר מצביע הוא על סתירות כגון, היכן בגוף היה תלוי הנשק הנוסף שהיה עם נאהי ומי שמע את צעקתה של פאתן. סתירות אלה אינן מהותיות ומשכך גם אם נכונות הן, אין בכך כדי להשפיע על קביעת השתלשלות האירועים כפי שאירעו. כך למשל, אין זה משנה אם עד אחד ראה את הנשק תלוי על כתפו של נאהי בעוד שעד אחר ראה שהנשק תלוי על צווארו. לעתים העדים אינם דקים פורטא בכל פרט ופרט ולא אחת קורה שקיימים הבדלי גרסאות באשר פרט זה או אחר.

17. נאהי טוען עוד כי עדותו של עפו תייסיר הייתה בגדר "עדות שמועה" הואיל והוא לא ראה את האירוע בעצמו אלא שמע מחברו ועל כן לא ניתן לתת לעדות זו משקל.

18. עוד נאהי טוען כי העדים מסרו גרסאות שונות במשטרה ובבית המשפט באשר לשאלה אם הם הבחינו בסיף בעת שנפגע או לא. כך, פאתן מסרה במשטרה כי היא ראתה את סיף ברגע שנפגע, ובבית המשפט מסרה כי היא ידעה שהוא זה שנפגע כי כך צעקו; סוהיל טען במשטרה כי הוא ראה את סיף נופל, ובבית המשפט טען כי התברר לו שמי שנפל זה מישהו אחר.

19. עוד טוען נאהי, כי שגה בית המשפט בכך שלא קיבל את גרסתו. לשיטתו גרסתו לא נסתרה ואף הוכחה בעדויותיהם של מאואה וחמודי שלא נסתרו. עוד לשיטתו שגה בית המשפט בכך שקבע כי גרסתו אינה מתיישבת עם לוח הזמנים של האירוע, הרי בית המשפט עמד בעצמו על הבעיה שבקביעת לוח זמנים מדויק וכי הזמנים הוערכו באופן שונה על ידי העדים השונים. מעבר לכך, בית המשפט לא היה מוסמך לקבוע כי משתמע מדבריו של נאהי שלקח לו אך זמן קצר כדי להגיע לאירוע, שכן נאהי לא אמר זאת במפורש ולא נשאל על ידי מי מהצדדים.

20. נאהי טוען גם כי עדותו של כמאל תומכת בגרסתו לפיה הוא לא היה כלל באירוע בעת הירי בסיף. כמאל העיד כי הוא לא ראה את נאהי, למרות שכפי שעולה מן השחזור - כך נטען - עמד הוא קרוב למקום שבוא לכאורה עמד נאהי. נאהי מבקש שבית המשפט יסתמך על עדותו של כמאל כיוון שהוא מקורב למשפחת שחיבר ואין לו סיבה לפעול לרעתם.

21. לבסוף, טוען נאהי כי בית המשפט שגה בכך שהחיל את הכלל "פלגינן דיבורא" לפיו ניתן לקבל את גרסתו של פלוני כלפי אחד ולא כלפי אחר. נטען כי אין בסיס לקביעה לפיה ניתן לקבל את גרסתם של העדים ביחס לנאהי אך לא ביחס לאנואר. לשיטתו, יש קשר בלתי נתיק בין רצונם של משפחת אנואר להטיב עם אנואר ולחפות עליו לבין רצונם להסב רוע לנאהי שהוא בן המשפחה היריבה ולהפלילו.

22. ביחס לעונש, טוען נאהי כי שגה בית המשפט בכך שהשית עליו עונש חמור ולא נתן משקל מספק לעובדה כי הנזקים שנגרמו מהירי שלו הם שוליים. כן נטען כי לא ניתן משקל לחלוף הזמן מיום ביצוע העבירה ועד ליום מתן גזר הדין. נאהי טוען גם כי שגה בית המשפט בכך שהטיל עליו עונש זהה לזה שהוטל על אנואר, שכן לשיטתו, כתוצאה מהירי שנורה על ידי בני משפחת פאעור נהרג אדם בעוד שכתוצאה מהירי שהוא ירה לא נגרם שום נזק.

ערעור 5762/13 - אנואר פאעור

23. אנואר טוען כי רובם של עדי התביעה הם בני משפחה אחת אשר מבקשים להעליל עליו; כי אין להאמין לעדויות שלהם; וכי היה על בית המשפט לנהוג בזהירות לגבי עדויותיהם, דבר אשר לא יושם בפועל. בהקשר זה טוען הוא כי שגה בית המשפט בכך שלא קיבל את ההסבר לעלילה, שכן, הוא התלונן מזה כבר כי מנסים "לתפור לו תיק". נטען עוד כי בית המשפט שגה בכך שפיצל באופן קטגורי את עדויותיהם של העדים, כך שקיבל את חלק העדות שנוגע לאנואר ודחה את חלק העדות המתייחס לנאהי. אנואר טוען כי על בית המשפט היה להחיל את הכלל לפיו אם עדות אינה מהימנה בחלקה, יש לדחות אותה כולה, בלבד אם מצא בדבריו של העד, שביקש להסתמך עליהם, תימוכין בראיות נוספות.

24. עוד טוען אנואר כי שגה בית המשפט המחוזי בכך שקבע כי העובדה שהעדים מסרו את הודעותיהם בסמוך

לאחר האירוע עת תוחקרו על ידי החוקרים שהגיעו לזירה, מלמדת על מהימנות גרסאותיהם ושוללת אפשרות תיאום גרסאות. נטען כי חלף זמן מסוים מתום האירוע ועד שהגיעה המשטרה וכי בני משפחת שחיבר נפגשו מיד לאחר האירוע במטה של פייסל. לשיטתו, בזמן זה התאפשר לבני משפחת שחיבר לתאם גרסאות במטרה להפילול.

25. אנואר עוד טוען כי על אף שבית המשפט קבע כי נעשו פעולות לא כשרות על ידי העדים שהעידו נגדו במהלך המשפט, כמו - ביום הקלטות וזיוף תמלילים - בית המשפט לא נתן לכך את המשקל הראוי וקבע כי עדויותיהם מהימנות.

26. אנואר טוען גם כי ניתן ללמוד על אי מהימנותם של העדים על ידי הסתירות שהתגלו בגרסאותיהם. כך נטען כי חלק מהעדים העיד כי אנואר לבש חולצה בג' בעוד שאחרים העידו כי הוא לבש חולצה לבנה, וכי חלק טענו שלבש ג'קט וחלק סוויטשרט.

27. עוד טוען אנואר כי שגה בית המשפט בכך שקבע כי העדים חתמו על התצהירים מחמת פחד ובעקבות איומים. נטען כי בית המשפט לא ביסס קביעה זו כדבעי ולא נתן הזדמנות למעורבים בפרשת התצהירים להגן על עצמם. בהקשר זה טוען אנואר גם כי העדים שחתמו על התצהירים - מחמוד ח'טיב ומוחמד סובחי - אינם עדים ניטראליים כפי שקבע בית המשפט אלא עדים המשתייכים למחנה של משפחת שחיבר. אנואר טוען לחלופין, כי לא ניתן לזקוף מהלכים אלה לחובתו.

28. אנואר טוען גם כי שגה בית המשפט בהעריכו את לוח הזמנים של האירוע. לשיטתו רפעאת נורה בשעה 00:06 ולא בשעה 00:16. נטען כי השיחה שבוצעה בשעה 00:06 למוקד "אלנדא" הייתה דיווח על פציעתו של רפעאת, כאשר בזמן זה אנואר היה עדיין בביתו. אנואר סומך טענה זו על מספר עובדות. ראשית, על גבי הפלט שהופק מהמחשב באשר לקריאה בשעה 00:06 למוקד "אלנדא", הוספה שורה בכתב יד, בתחתית הדף, בה נכתב "הפצוע בשם רפעאת שחיבר פונה על ידי בן חיאן"; שנית, בשעה 00:16 רפעאת כבר היה בתחנת הדלק שבצומת היציאה משעב (להלן: תחנת הדלק); שלישית, שני האנשים שדיווחו בשעה 00:06 על קטטה בכפר שעב הם "מהצד של משפחת שחיבר", מכך ניתן להסיק כי הם דיווחו על פציעתו של רפעאת. אנואר טוען כי קביעה זו, לפיה רפעאת נורה בשעה 00:06, תוביל למסקנה כי זיהויו כמי שירה אינו נכון, שכן עדי התביעה העידו כי אנואר ירה לעבר רפעאת בזמן שהוא נפגע, כאשר בזמן זה כאמור, אנואר היה בביתו.

29. אנואר טוען עוד כי שגה בית המשפט לגבי מיקומו של רפעאת בעת שנורה. לשיטתו, אנואר נורה במקום הקרוב יותר למשפחת שחיבר, דבר המוביל למסקנה כי הוא נפגע מכדור שנפלט מצד משפחת שחיבר. בהקשר זה טוען אנואר כי במקום שבו נטען כי רפעאת נורה ונפגע לא נמצאו סימני דם.

30. לבסוף, טוען אנואר כי שגה בית המשפט בכך שקבע כי נתגלו סתירות מהותיות בגרסתו. לשיטתו, סתירות אלה אינן משמעותיות, ומכל מקום אינן מהותיות יותר מהסתירות שנתגלו בעדויותיהם של עדים אחרים, שאותן קיבל בית המשפט כמהימנות.

31. ביחס לעונש, טוען אנואר כי שגה בית המשפט בכך שלא נתן משקל מספק לעובדה כי הירי לא היה מתוכנן

אלא היה כתגובה לפגיעת בן משפחתו סיף. כן נטען כי שגה בית המשפט המחוזי בכך שגזר עליו את אותו עונש שגזר על נאהי, בעוד שהוא החזיק בכלי נשק אחד ונאהי החזיק בשניים. עוד טוען אנואר כי שגה בית המשפט בכך שלא נתן משקל מספק לעובדה כי הוא אדם נורמטיבי, נעדר עבר פלילי ומוערך על ידי סביבתו; לזמן הרב בו נוהל המשפט; לתנאים המגבילים בהם שהה הוא למשך תקופה ארוכה במסגרת מעצרו; לעדויות האופי שהוגשו בעניינו ובפרט עדות האופי שנמסרה על ידי אחת מתלמידותיו; ולתרומתו לחברה.

תגובת המשיבה

32. המשיבה סומכת ידיה על פסק דינו של בית המשפט המחוזי ומבקשת לדחות את שני הערעורים. נטען כי פסק הדין של בית המשפט המחוזי נותן מענה למרבית טענותיהם של המערערים וכי לא הוצג באף אחד משני הערעורים טעם מהותי המצדיק התערבות ערכאת הערעור בממצאי העובדה והמהימנות שנקבעו על ידי בית המשפט המחוזי. כך מבקשת המשיבה לדחות את טענות המערערים בדבר תיאום הגרסאות בין העדים. לשיטתה, דיבור בין העדים על מה שאירע לאחר האירוע הינו דבר טבעי. עוד טוענת המשיבה כי הסתירות בדבריהם של העדים הינן טבעיות לאירוע מן הסוג הזה ואין בהן כדי לאיין את עדויותיהם. נטען עוד כי בית המשפט יישם את הכלל "פלגינן דיבורא" בזהירות רבה ותוך הנמקה מספקת.

דיון והכרעה

נאהי שחיבר

33. ערעורו של נאהי מופנה, רובו ככולו כלפי קביעותיו העובדתיות של בית המשפט המחוזי וממצאי מהימנות. ככלל, ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בממצאים עובדתיים שקבעה הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים ונדירים ורק במקום שבו הגרסה העובדתית שהתקבלה על ידי הערכאה הדיונית אינה מתקבלת על הדעת. כלל זה זוכה למשנה תוקף, כאשר ההשגות מופנות כלפי ממצאי מהימנות (ראו למשל: ע"פ 1258/03 פלוני נ' מדינת ישראל, נח(6) 625, 632 (2004) (להלן: ע"פ 1258/08 פלוני). כפי שיפורט להלן, מצאתי כי המקרה שלפנינו אינו נמנה על מקרים חריגים אלה. בבסיס כלל אי ההתערבות עומדים שלושה טעמים מרכזיים. הטעם הראשון הוא השליטה והבקיאות שיש לערכאה הדיונית בחומר הראיות על כל דקויותיו; הטעם השני הוא היתרון שיש לערכאה הדיונית אשר ראתה את העדים, שמעה אותם והתרשמה מהם באופן ישיר ובלתי אמצעי; הטעם השלישי הוא הניסיון השיפוטי רב השנים של שופטי הערכאה הדיונית בהערכת מהימנות של עדים (ע"פ 1258/08 פלוני, בעמ' 632-634). דברים אלה נכונים על אחת כמה וכמה בענייננו כאשר חומר הראיות הוא רחב היקף. פסק דינו של בית המשפט המחוזי מפורט ומנומק וניכר כי בית המשפט דקדק בעדויות השונות, השווה ביניהן, ויישב את הסתירות מקום שהיה ניתן לעשות כן ואף עמד על כך מקום שבו לא היה ניתן ליישב בין הגרסאות. בית המשפט מצא לנכון גם לבקר בזירת האירוע ולהתרשם באופן בלתי אמצעי מן הזירה ומן המיקום של כל עד ועד על פי השחזור ולבחון אם כל עד יכל לראות מהמקום שנטען כי הוא היה נוכח בו את ההתרשויות שהעיד עליהן.

34. כאמור, נאהי משיג על מהימנותם של העדים. לשיטתו יש ללמוד על חוסר מהימנות זה ממספר נסיבות: העדים לא מסרו את שמו של נאהי בהזדמנות הראשונה עת נחקרו מיד לאחר האירוע; יש להם סיבה להעליל עליו; העדים נפגשו לתאם ביניהם גרסאות; נדחתה טענתם המרכזית כי סיף נפגע מירי של נאהי; ומקיומן של סתירות בין

העדויות. אעבור לדון עתה בטענות אלה.

35. אשר להסבר לעלילה - בית המשפט המחוזי דן בטענה זו ודחה אותה. נקבע כי ההסבר שסיפק נאה לרצון להעליל עליו אינו מצדיק "תפירתה" של עלילה. קביעה זו מקובלת עליי. אכן, תמוה ההסבר למה דווקא להעליל עליו, במיוחד כי לטענתו הוא לא נכח כלל באירוע הירי לעבר סיף. סביר יותר כי העדים יבקשו להעליל על מישהו שאכן היה באירוע ולא על מישהו שכלל לא נכח מן החשש שלאחרון יהיה אליבי מוצק.

36. אשר למפגש תיאום גרסאות - נאה ביקש שנראה בהתכנסות שהייתה למשפחת פאעור מיד לאחר האירוע, כמפגש של תיאום גרסאות. טענה זו אינה מקובלת עליי. דיבור בין עדים לאירוע, מיד לאחר האירוע, על אשר ראו, הינו דבר טבעי ואין בו כשלעצמו כדי להצביע על תיאום עדויות. בית המשפט המחוזי קבע גם כי לו העדים תיאמו להפיל את נאה בפגיעה בסיף, לא היו סוהיל ומרואן מעידים שלא ראו את סיף נפגע ומרואן שלא ראה את סיף כלל. שכן, אין זו אפשרות שמא שכחו הם לתאם פרט זה בעדותם, משום שמדובר בלב ליבה של גרסתם נגד נאה. אציין גם כי לא מצאתי שהיה לעדים אלה מניע להסתיר את העובדה שראו את סיף, שכן, הדבר לא סותר פרט בעדויותיהם. כך, שניהם מיקמו את עצמם בעדויותיהם במקום שכן יכלו לראות את סיף. רוצה לומר, שאין חשש כי עדים אלה "הסתירו" את העובדה כי ראו את סיף מהחשש שהדבר יסתור פרט מסוים בעדות שלהם.

37. אשר לקשר הסיבתי בין הירי לבין פגיעת סיף - אין בידי לקבל את הטענה לפיה קביעת בית המשפט המחוזי כי לא הוכח שסיף נפגע מירי, מעידה על חוסר מהימנות של העדים. בית המשפט קבע כי הוכח מעל לכל ספק סביר כי נאה ירה לעבר סיף. הגם שבית המשפט לא קבע באופן פוזיטיבי כי סיף לא נפגע מירי של נאה, אלא קבע כי קיים ספק סביר אם סיף נפגע מירי או מאבן. בית המשפט אף דחה את הטענה לפיה סיף נפגע מפגיעת אבן שנזרקה על ידי עלי פייסל וקבע כי זו גרסה כבושה ואין לתת בה אמון. מכל מקום, קביעה זו אין בה ולא כלום לקביעה כי נאה ירה. ייתכן וגם ייתכן כי נאה ירה לעבר סיף וכי סיף לא נפגע מהירי שנורה לעברו אלא מאבן שנזרקה לעברו.

38. אשר לסתירות בעדויות העדים - לא מצאתי כי יש בסתירות עליהן הצביע נאה כדי להצביע על חוסר מהימנותם של העדים. חלק מהסתירות קיבלו ביטוי בפסיקתו של בית המשפט המחוזי ובית המשפט יישב ביניהן ופתר אותן, וחלק מהסתירות אינן מהותיות והן טבעיות לאירועי קטטה. אתייחס כעת לסתירות המרכזיות עליהן הצביע נאה:

מיקומו של נאה בעת שירה - בניגוד לנטען, פאתן, סוהיל ומרואן נתנו תיאור זהה למיקומו של נאה בעת שירה - בין שני כלי הרכב, מאחורי רכב ה"רנו". אשר לסתירות בעדותו של סיף, בית המשפט קבע כי אומנם מדובר לכאורה בסתירות מהותיות, אך מדובר במרחקים קצרים ביותר. מקובלת עלי הקביעה כי באירועים דינמיים כאשר אדם נתון לסכנת חיים, ייתכן שלא ישים לב או לא יזכור היכן בדיוק עמד אדם אחר ששלף אקדח וירה לכיוונו. אשר לסתירה הנוגעת לנוכחות זידאן והייתם עם נאה, בית המשפט המחוזי קבע כי אין באמור כדי לפגום באמינות העדים, שכן זוית הראיה שלהם הייתה שונה. איני מוצא מקום להתערב בקביעה זו של בית המשפט המחוזי אשר נכח בזירה ובחן את מיקומם של העדים. יצוין גם, כי באירוע כזה לא כולם רואים את הכל ולא כולם שמים לב לכל דבר. אשר לכמאל, הרי הוא טען כי לא ראה את היורה, אלא רק את הכיוון ממנו נורו היריות ומדובר למעשה באותו כיוון.

כיוון הירייה הראשונה - פאתן טענה כי הירייה הראשונה כוונה לעבר מרואן בעוד שסיף טען כי היא כוונה לעברו. סתירה זו אינה משפיעה על הקביעה האם נאה ירה או לא, אלא יכולה להשפיע, כפי שנקבע על ידי בית

המשפט המחוזי, על הקביעה האם סיף נפגע כתוצאה מהירי שירה נאהי לעברו. ואכן, בית המשפט נתן משקל לסתירה זו בעת שקבע כי לא הוכח שסיף נפגע מירי.

נוכחות סיף ומרואן - בית המשפט קבע על פי הראיות כי מרואן וסיף היו קרובים מאוד זה לזה. מקובלת עליי קביעתו של בית המשפט המחוזי לפיה אין בכך שמרואן וסיף לא ראו אחד את השני כדי להצביע בהכרח על כזב בדבריו של מי מהם. אכן, בנסיבות בהן סיף ומרואן היו נתונים לסכנת חיים, מול ירי שנורה לכיוון שלהם, בהחלט סביר שהם לא ישתהו ויבחינו מי עוד עומד באזור, וסביר כי תשומת ליבם בעיקר תהיה לעצמם. כך גם לגבי סוהיל שמצא את עצמו מול ריות הנורות לכיוון הכללי בו הוא נמצא גם אם לא ישירות לעברו.

אם כן, נראה כי הסתירות עליהן הצביע נאהי אינן יורדות לשורשו של עניין ואין בהן כדי להעיד על חוסר מהימנותם של העדים. סתירות מסוימות בין דברי עדים לאותו אירוע הינן סתירות טבעיות במקרים כגון אלה, במיוחד במצב דברים כפי ששרר בשטח וכמעט לא ייתכן שלא יהיו. לסתירות אלה יכולים להיות כמה הסברים, ההתרגשות בעת האירוע, בשל כך שכל אחד רואה את הדברים מזווית אחרת ומנקודת מבטו ושם דגש על דברים אחרים (ע"פ 511/11 מריסאת נ' מדינת ישראל, פסקה 22 לפסק דינו של השופט י' עמית (14.3.2012)).

39. גם לא מצאתי ממש בטענת נאהי לפיה עדותו של עפו תיסייר היא בגדר "עדות שמועה". נאהי טען כי עפו העיד על מה ששמע מחברו ולא על מה שראו עיניו. טענה זו חסרת יסוד היא. מן הפרוטוקול מיום 5.10.2010 עולה כי עפו תיסייר העיד על דברים אשר ראה בעיניו. כך הוא מעיד:

"עמדתי על הגדר למעלה, ראיתי את נאהי בא ומחזיק אקדח ביד והיה לו עוד כלי קטן שתלה [...] הוא הסתכל לכיוון הבית של מחמוד בוקאעי [...] ראה את סיף מתקרב אליו [...] ירה בו, ירה בו. ראיתי את סיף בורח וברחתי" (עמוד 201, שורות 12-15).

40. גרסת נאהי - כאמור נאהי טען כי לוח הזמנים של האירוע אינו מדויק ולכן לא ניתן לקבוע כי גרסתו אינה מתיישבת עמו. בהקשר זה טען נאהי כי אפילו בית המשפט ציין את המורכבות שבקביעת לוח זמנים מדויק וכי העדים העריכו את לוח הזמנים באופן שונה אחד מהשני. אין בידי לקבל טענה זו. אמנם בית המשפט קבע כי במקרה הנוכחי יש קושי משמעותי בלדלות את לוחות הזמנים של האירוע, על כל שלביו. אולם, בית המשפט קבע במפורש כי מן הראיות עולה שהאירוע כולו - מאז הפיצוץ ועד למועד בו רפעאת נפגע - ארך כרבע שעה. נתון זה החשוב לנו בקביעה כי גרסתו של נאהי אינה נכונה. בית המשפט קבע כי לא ייתכן שהזמן שלקח לנאהי מאז שאשתו העירה אותו כששמעה את הפיצוץ עד שירד וראה את רפעאת פצוע הוא רבע שעה. לא מצאתי מקום להתערב במסקנה זו. נאהי טען כי בית המשפט לא יכל לקבוע כי משתמע מדבריו שעבר אך זמן קצר, שכן הוא לא אמר זאת במפורש והצדדים לא שאלו אותו על זה. אף בהנחה שבית המשפט לא היה מוסמך להסיק מדבריו של נאהי - הנחה שהיא בלתי מבוססת - כי הוא התכוון שעבר זמן קצר, הרי הקביעה כי הגרסה שלו אינה תואמת את לוח הזמנים מבוססת על השכל הישר. נאהי טוען עוד כי גרסתו הוכחה על ידי עדויותיהם של שני העדים אשר העידו כל אחד כי התעכב עד שהעיר אותו. בית המשפט המחוזי בחן את העדויות וקבע כי אינן מהימנות עליו. בית המשפט קבע כי העדים ניסו "למשוך זמן" עד שהעירו אותו, כדי שהגרסה שלו תתאים ללוח הזמנים. כך למשל גרסת חמודי, לפיה לאחר ששמע את הפיצוץ הוא ישב בסוכה וסידר את החגורה של כלבו ורק לאחר מכן הלך לביתו של נאהי, הינה גרסה כבושה.

41. גם לא מצאתי לקבל את טענת נאהי לפיה עצם העובדה כי כמאל לא ראה אותו באירוע, יש בה כדי להוכיח כי הוא אכן לא שם. לא ניתן להסיק מהעובדה שכמאל לא ראה את נאהי, כי נאהי לא היה באירוע. בית המשפט המחוזי קבע כי לא הוכח שכמאל עמד בזווית בה יכול היה לראות את היורה. בנוסף לכך, מעדותו של כמאל עולה כי הוא לא התעכב כדי לראות מי ירה לעברו אלא ברח כדי "להציל את חייו". בנוסף, גם אם כמאל העיד כי לא ראה את נאהי, הרי הוא העיד - כמו עדים נוספים - כי הוא שמע את פאתן צועקת "מרואן היזהר נאהי יורה". לצעקה זו יש משקל רב, כיוון שהיא נעשתה ברגע האירוע.

42. לנוכח האמור, אציע לחברי לדחות את ערעורו של המערער נאהי שחיבר בע"פ 5802/13 על הכרעת הדין בעניינו.

אנואר פאעור

43. מרבית טענותיו של אנואר מופנות כלפי קביעותיו העובדתיות של בית המשפט המחוזי. כאמור, אין זה ממנהגה של ערכאת הערעור להתערב בממצאיה העובדתיים של הערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים. במקרה שלפנינו, בחנתי את טענותיו של אנואר נגד הקביעות העובדתיות בעניינו, אך לא מצאתי כי הן מצדיקות התערבות בית משפט זה בממצאי הערכאה הדיונית. הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי מפורטת ומנומקת כדבעי. בית המשפט המחוזי נדרש לעדויות שנשמעו בפניו ועיגן את ממצאיו בחומר הראיות. על בסיס ממצאים אלה קבע בית המשפט את מסקנותיו, אשר ככלל, להתרשמותי, מתיישבות עם המסכת הראייתית. גם אם בית המשפט המחוזי לא נדרש בהכרעת דינו לכל ראייה שהייתה בפניו - דבר שנדמה כי הוא בגדר הבלתי אפשרי נוכח היקפו של התיק - וגם אם נמצאו סתירות בעדויותיהם של העדים, הרי אלה סתירות שוליות ואין בהן כדי להשמיט את הבסיס מתחת להכרעת הדין.

44. עיקר ערעורו של אנואר הוא בהשגה על מהימנותם של עדי התביעה שהעידו כי ראוהו יורה ברפעאת. כאמור, הטענה המרכזית של אנואר היא שמשפחת שחיבר מעלילה עליו. בית המשפט המחוזי בחן בקפידה רבה את מהימנות העדים תוך שהוא מיישב את עדויותיהם עם המסכת הראייתית שהושתה בפניו ותוך שהוא מתמודד באופן ישיר עם הבעייתיות שהתעוררה בחלק מן העדויות, לרבות מקרים של אי שמירה על טוהר ההליך השיפוטי, וקבע כי עדויות אלה בחלק הרלוונטי להרשעת אנואר מהימנות עליו. לא מצאתי כי יש דבר מה בטענותיו של אנואר אשר מצדיק התערבות בקביעה זו.

45. כן אני סבור, כפי שנקבע גם על ידי בית המשפט המחוזי, כי ההסברים שסיפק אנואר באשר לסיבה לעלילה אינם מצדיקים את הקביעה כי אכן מדובר בעלילה. אשר להסבר הראשון לפיו משפחת שחיבר ביקשה להעליל עליו משום שהוא ראה את נאהי יורה, הרי שאנואר לא סיפק הסבר למה להעליל עליו דווקא ולא על עדים אחרים ממשפחת פאעור שגם הם ראו את נאהי יורה. גם ההסבר השני, לפיו פייסל מנסה מזה שנים "להלביש לו תיק", אינו מספיק כדי לקבוע כי משפחת שחיבר מבקשת להפיל אותו בביצוע עבירה בחומרה זו. הגם כי אין זה סביר כי משפחת שחיבר "תוותר" על הבאתו לדין של היורה האמיתי ובמקומו תבחר באנואר. מכל מקום, הראיות שהובאו מתבססות לא רק על דבריו של פייסל או של בני משפחתו הקרובים אליו, אלא גם על דבריהם של עדים אחרים, חלקם מקורב לאנואר וחלקם לשני הצדדים. יצוין גם כי זהותו של אנואר כמי שביצע את הירי צוינה על ידי ארבעה עדים - אחמד, טארק, עלי וזידאן - באופן מיידי סמוך מאוד לאחר האירוע. אנואר טוען כי עבר זמן מסוים מתום האירוע ועד שעדים אלה תוחקרו על ידי המשטרה וכי בזמן זה העדים שוחחו ביניהם ותיאמו גרסאות. כפי שצוין לעיל, דיבור בין עדים לאירוע מיד לאחריו

על אשר ראו, הינו דבר טבעי ואין בו כשלעצמו כדי להצביע על תיאום גרסאות. קביעה זו מקבלת משנה תוקף, כשאר אותו מפגש התקיים לכאורה מיד לאחר האירוע ולזמן קצר בלבד וכאשר העדויות שנמסרו מיד לאחר האירוע הן מפורטות ותואמות את עדויותיהם של שאר העדים.

46. אין בידי לקבל גם את הטענה כי שגה בית המשפט בכך שיישם את כלל "פלגיין דיבורא" לגבי חלק מהעדים, כך שקיבל את חלק העדות המפליל את אנואר ודחה את החלק שמחפה על נאהי. בית משפט זה הדגיש לא אחת כי אין לראות עדות בהכרח ותמיד כחטיבה שלמה אחת אשר יש לקבלה באופן גורף או לדחותה באופן כולל. ניתן לערוך הבחנה בדברי העדות כדי לנסות לבור בין האמת לשקר, וזאת על-ידי היעזרות בראיות קבילות ואמינות אחרות או על פי מבחני ההיגיון והשכל הישר (ע"פ 1275/09 פלוני נ' מדינת ישראל (1.9.2009)). בנסותו לחלץ את "גרעין האמת" מן העדות, בית המשפט רשאי לערוך הבחנה בין מספר רבדים או חלקים של אותה העדות ובלבד שיעשה זאת בזהירות וינמק מה הביאו לקבלת חלקה האחד של העדות ודחיית חלקה האחר (רע"פ 8953/08 סריקוב נ' מדינת ישראל, פסקה 4(12.11.2008)). בית משפט זה פסק בעבר כי כאשר מדובר בעד המעיד נגד שני נאשמים, אפשר שיינתן אמון בדברי העד לגבי נאשם אחד, ועדותו תידחה כבלתי אמינה לגבי הנאשם האחר (ע"פ 917/81 כהן נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(4), 645, 650 (1982)). לא מצאתי פגם בכך שבית המשפט המחוזי נקט בכלל האמור, שכן עשה זאת בזהירות ותוך הנמקה מספקת. איני מקבל גם את הטענה כי בית המשפט המחוזי עשה שימוש באופן שרירותי בכלל זה, שכן קיים יסוד סביר להבחנה בין החלק שבו עד נדרש לספר על מעשים פליליים שלכאורה עשה בן משפחתו, לבין מעשים פליליים שנעשו על ידי אחר, כאשר מקובלת עלי הקביעה כי קיים יסוד סביר שעדים יטו לחפות על מעשיהם הפליליים של בני משפחותיהם.

47. בנוסף לעדויותיהם של העדים המזוהים כשייכים למשפחת פאעור, העידו שני עדים נוספים - מחמוד ח'טיב ומוחמד סובחי - כי הם ראו את אנואר יורה ברפעאת. לאחר ששני עדים אלה מסרו את הודעותיהם במשטרה, הם הוחתמו על תצהירים הסותרים את הודעותיהם והמנקים את אנואר מירי ברפעאת. שני עדים אלה העידו בבית המשפט כי הם הוחתמו על התצהירים עקב איומים ומחמת פחד ובית המשפט נתן אמון לעדויותיהם. אנואר טוען כי לא הוכח שהם חתמו על התצהירים מחמת פחד וכי האנשים שמעורבים בפרשה זו לא העידו ולא ניתנה להם ההזדמנות להתגונן. אין בידי לקבל טענה זו. בית המשפט לא קיבל את טענת אנואר לפיה עדים אלה חזרו בהם מהודעותיהם במשטרה וחתמו על התצהירים עקב יסורי מצפון, שאם כן למה שיחזרו בהם מהתצהירים בבית המשפט ויאשרו את הודעותיהם במשטרה. בית המשפט קבע גם כי הטענה לפיה אולי בני משפחת שחיבר הדיחו אותם בחזרה, איננה מבוססת על אף ראיה והיא לא הוצבה בפני העדים בחקירתם בבית המשפט. בית המשפט קבע כי אין לו כל ספק שההודעות שמסרו שני העדים למשטרה ועדויותיהם בבית המשפט הם אמת, וקביעה זו מקובלת אף עליי. לגבי אי הבאתם של חלק מהעדים המעורבים בפרשה להעיד, הרי הנטל הוא על ההגנה להביאם, ואי הבאתם פועלת לחובתו של אנואר ותומכת בנכונות דבריהם של העדים. הלכה ידועה היא כי "אם נמנע בעל-דין מהצגת ראיה רלבנטית שהיא בהישג ידו, ואין לו לכך הסבר סביר, ניתן להסיק, שאילו הובאה ראיה, הייתה פועלת נגדו" (ע"פ 11331/03 קיס נ' מדינת ישראל, נט(3) 435 (2004)).

48. לעניין לוח הזמנים, אנואר טוען כי הדיווח בשעה 00:06 למוקד "אלנדא" היה לגבי הפגיעה ברפעאת ושבזמן זה הוא היה עדיין בביתו. אין בידי לקבל טענה זו. בית המשפט המחוזי בחן היטב את לוח הזמנים, הן על ידי הקריאות למוקדים השונים והן על ידי פלטי שיחות של העדים השונים, וקבע כי בשעה 00:06 הקריאה הייתה בגין פגיעתו של סוף בעוד שבשעה 00:16 הדיווח היה בגין פציעתו של רפעאת. קביעותיו אלה של בית המשפט המחוזי מקובלות עליי. העובדה כי שני האנשים שדיווחו למוקד "אלנדא" בשעה 00:06 היו "מהצד של שחיבר" אינה מובילה

בהכרח למסקנה כי הם דיווחו על פציעתו של רפעת. הגם שבאותו דו"ח רשום כי הקריאה הייתה בגין "קטטה בכפר שעב" ולא היה רשום אם הקריאה היא בגין מי מהצדדים. על כך יש להוסיף כי שני המדווחים לא הובאו להעיד בגין מי הזמינו את האמבולנס. שותף אני לקביעתו של בית המשפט המחוזי לפיה לא ניתן לסמוך על התוספת שהוספה בכתב יד על הדו"ח שהופק מהמוקד ולפיה הקריאה הייתה עבור רפעת. ועוד, מקובלת עליו קביעתו של בית המשפט כי בשעה 00:16 רפעת לא היה בתחנת הדלק שכן, על פי עדותו של מוחמד סאלח שחיבר, בשעה 00:29 הוא דיבר עם מוקד מד"א ואמרו לו שיביא את רפעת לתחנת הדלק. כך שבשעה 00:29 רפעת לא היה עוד בתחנת הדלק. זאת ועוד, בשעה 00:16 ובשעה 00:20 נתקבלו שתי קריאות למוקד אל חיאן בגין פגיעה ברפעת, כך שלא ייתכן שבני משפחתו של רפעת יחכו עשר דקות עד שיתקשרו לאמבולנס. לבסוף, יצוין כי גרסה זו של אנואר לפיה רפעת נפגע סמוך לפגיעה בסיף בעת שהוא עדיין היה בביתו, הינה גרסה כבושה, ולא ברור למה אנואר חיכה ולא אמר את הדבר בעדותו בבית המשפט כאשר על פי טענתו היה יודע באותו זמן על כך. אשר לטענות שהועלו בערעור לעניין מיקומו של רפעת בעת שנורה, לא מצאתי מקום להתערב בקביעותיו העובדתיות של בית המשפט המחוזי גם בעניין זה, לאחר שהוא ביקר במקום, עיין בשרטוטים וצפה בשחזורים שערכו העדים.

49. לבסוף, לא מצאתי לקבל את הטענה לפיה הסתירות שנתגלו בעדותו של אנואר ובהודעותיו במשטרה, אינן מהותיות. אנואר מסר שלוש גרסאות שונות בהפרש ניכר אחת מהשנייה. בשתי הגרסאות הראשונות טען הוא כי רפעת נפגע זמן מה אחרי סוף, כאשר בכל גרסה מסר כי הוא היה במקום שונה, עם אנשים שונים ועשה דברים אחרים, בעת שרפעת נפגע. בגרסה השלישית טען כי רפעת נפגע בסמוך מאוד לפגיעת סוף, וכי בזמן זה הוא היה עדיין במיטתו - גרסה כבושה שלא ניתן הסבר מניח את הדעת למה הוא חיכה עד למסירתה.

50. אשר על כן, לטעמי יש לדחות את ערעורו של המערער אנואר פאעור בע"פ 5762/13 בכל הנוגע להכרעת הדין בעניינו.

גזר הדין

51. גם בכל הנוגע לגזר הדין יש לטעמי לדחות את שני הערעורים. הלכה היא כי ערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש שקבעה הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים (ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009); ע"פ 7563/08 אבו סביח נ' מדינת ישראל (4.3.2009); ע"פ 7439/08 פלוני נ' מדינת ישראל (4.3.2009); ע"פ 9437/08 אלגריסי נ' מדינת ישראל (12.5.2009)). המקרה הנוכחי אינו נמנה על אותם מקרים.

52. כל אחד משני המערערים ערער על גזר הדין שהושת עליו וטען כי שגה בית המשפט בכך שלא נתן משקל מספק לנסיבות מקלות הן הקשורות לביצוע העבירה והן שלא קשורות לביצועה. כך, בניגוד לנטען על ידי נאהי, בית המשפט שקל לקולה את העובדה שלא נגרם נזק מהירי שהוא ירה. אשר לאנואר, בית המשפט נתן את דעתו לעובדה כי לא היה תכנון ארוך טווח לאירוע וכי הוא ירה בתגובה לפגיעה בסיף, אולם נקבע, וקביעה זו מקובלת עלי, כי לא מדובר בתגובה ספונטאנית שכן אנואר הצטייד בכלי נשק בכוונה לירות, הלך עם כלי הנשק למקום ממנו ירה ושוב לעבר הצד השני. יצוין גם כי בית המשפט לא זקף לחובתו של אנואר את מותו של רפעת והדבר צוין במפורש בפסק הדין, כך ציין בית המשפט המחוזי כיו:

"הנזק שהיה צפוי להיגרם מהעבירה הינו כאמור, הגרוע מכל - אבדן חיי אדם, כפי שאמנם אירע, אותו לילה, בו קופחו חייו של המנוח, גם אם לא מהירי שירה אנואר,

עמוד 15

אלא מירי שירו אחרים מהצד של אנואר. אדגיש, כי לא אזקוף לחובתו של אנואר את מותו של המנוח ולא אמרתי את שאמרתי כאן, אלא משום שמותו של המנוח ממחיש, בפועל, את הסיכון הרב הטמון בירי לכיוון אחרים, בכוונה לפגוע בהם" (פסקה 19 לגזר הדין).

גם טענותיו של אנואר ביחס להעדר התחשבות מספקת מצד בית המשפט המחוזי בנסיבותיו האישיות - דינן להידחות. השיקולים עליהם מצביע הוא לא נעלמו מעיניו של בית המשפט המחוזי וניכר כי הוא נדרש להם בגזר דינו (פסקה 22 לגזר הדין). גם הטענה באשר לחלופי הזמן דינה להידחות. שני המערערים עשו מהלכים לא כשרים במהלך ניהול המשפט אשר הביאו להארכתו ועיכובו. שכן, מטעם נאהי הוגשו ראיות מבוטלות ומטעם אנואר הוגשו תצהירים מטעים.

53. כל אחד משני המערערים משיג גם על השוואת עונשו לעונשו של האחר. כך נאהי טוען כי אין להשוות את עונשו לעונשו של אנואר משום שכתוצאה מהירי שהוא ירה לא נגרם נזק בעוד שכתוצאה מהירי שנורה על ידי משפחת שחיבר נהרג אדם. אנואר טוען כי אין להשוות את עונשו לעונשו שהוטל על נאהי, אך זאת מן הטעם כי נאהי החזיק בשני כלי נשק בעוד שהוא החזיק באחד. אין בידי לקבל טענות אלה. אשר לטענה של נאהי, בית המשפט קבע כי לא הוכח שהירי שירה אנואר הוא זה שפגע ברפעת, וכמובן שאין לזקוף לחובתו את מותו של רפעת רק משום שבני משפחתו הם אלה שלכאורה גרמו למותו, הגם שלא נקבע מי אחראי למותו של רפעת. ביחס לטענה של אנואר, בית המשפט עמד על ההבדלים בין שני המערערים ומצא כי הבדלים אלה, ובכללם העובדה כי נאהי החזיק בשני כלי נשק בעוד שאנואר החזיק "רק" באחד, אין בהם כדי להביא לענישה שונה וקביעה זו מקובלת עלי.

54. מן הטעמים שבוארו לעיל, הייתי מציע לחבריי לדחות את שני הערעורים על שני חלקיהם.

ש ו פ ט

השופט צ' זילברטל:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט א' רובינשטיין:

א. עסקינן בערעורים שנסבו כולם על עובדות, אשר לגביהן טרח בית המשפט קמא ודן בכל נושא. עסקינן, כפי שגם צוין באולם בית המשפט, בנסיבות מורכבות, שהאכיפה לגביהן אינה פשוטה; ברי כי בעבירות הנעברות בנסיבות "קבוצתיות" הכרוכות בהתקהלות ובקטטה לא אחת לא קל לזהות את העבריין הקונקרטי, כגון יורה או דוקר; וגם לא

עמוד 16

קל לבור את הבר מן התבן בעדויות שונות, שחלקן באות ממקורבים וקרובים, אשר יש הטוענים כלפיהם כי לא אמרו אמת כדי להגן על הקרוב המקורב. אכן, הנאשם האינדיבידואלי אינו צריך לשאת בנטל הדילמה; אך תפקידן של רשויות האכיפה, ומעל לכל תפקידו של בית המשפט, הוא לבחון את הראיות ואותות האמת כדי שלא יורשע החף מפשע - אך גם לא יהא חוטא נשכר. התשובה לדילמה היא באחריות הרובצת על רשויות האכיפה, המשטרה והתביעה, באיסוף הראיות, בהכרעה לגבי הגשת כתב אישום על פיהן ובהצגתן - ומעבר לכך, ובמוטעם, קפדנותו וזהירותו המופלגת של בית המשפט בעשיית מלאכתו.

ב. במקרה דנא טרח בית המשפט המחוזי (השופטת שרון נתנאל) לבדוק את הראיות באופן שיטתי, זיכה מן העבירות החמורות יותר שבהן הורשעו המערערים והרשיע באשר הרשיע (הכרעת הדין מחזיקה 96 עמודים). בגדרי הערעור עשה כן חברי השופט ג'ובראן בהרחבה, וכל המוסיף גורע. כמות שציין חברי (פסקה 16), אין בכגון דא מנוס מן המאמץ לחשוף ככל הניתן את "גרעין האמת" מן העדויות, ולוא גם תוך התיחסות ביקורתית לחלקים מן העדויות.

ג. לחיבת המשפט העברי אוסיף, כי חברי עשה שימוש בביטוי "פלגינן דיבורא"; על ביטוי זה במשמעו במשפט העברי, שהשימוש בו במשפט הישראלי (ראו למשל ע"פ 71/76 מרילי נ' מדינת ישראל פ"ד ל(2) 813, 819). שונה במישור העיוני ממקורו, ראו מ' ויגודה "על פי שניים עדים יקום דבר" - 'פלגינן דיבורא' - פרק בדיני הראיות", פרשת השבוע דברים (א' הכהן ומ' ויגודה עורכים) 176. המחבר המלומד מסביר, כי במשפט העברי "פלגינן דיבורא" משמעו, כי ניתן לראות עיונית עדות כמורכבת משתי עדויות נפרדות (וראו האסמכתאות שם); המשפט הישראלי הבין את הביטוי כחלוקת תוכנה של עדות על-ידי מתן אמון בחלקה ודחיית חלקה האחר. במשפט העברי הכלל הרגיל הוא "... שכל עדות שבטלה מקצתה - בטלה כולה" (חידושי הרמב"ן (ר' משה בן נחמן, ספרד, המאה הי"ג), מכות ז' ע"א). כלל חדש יחסית במשפט העברי, "פלגינן נאמנות", שחודש במאה העשרים (ראו ויגודה שם, עמ' 183) עניינו הכשרת עדות שנפסלה לגבי פלוני מטעם כלשהו, ויישומה כתוצאה מכך בהקשר אחר, אך לא חלוקת עדויות בתוכן פנימה. מכאן האפשרות לשימוש ב"פלגינן דיבורא" - אך זאת רק במשמעה המקורי, קרי, פיצול העדות וראייתה כשתיים. לדברים בראש וראשונה משמעות עיונית, ובפסיקה הישראלית השתרש הכלל גם במובן של פיצול עדות בתוכה, אף שהגבולות אינם בהירים דיים, ובסופו של דבר מגיעים אנו לתוצאה אחת - השתכנעות בית המשפט כי העדות כוללת דברי אמת ודברי אי אמת, וניתן לפצל בין אלה לאלה בשכל ישר; ראו גם ג' הלוי, תורת דיני הראיות ד' (תשע"ד-2013), 741-742.

ד. אשוב לנידון דידן - סקירתו המדוקדקת של הראיות, כפי שהראה חברי, תומכת במסקנתו, ואני מצטרף אליו.

שׁוֹפֵט

לפיכך הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ס' ג'ובראן.

ניתן היום, כ"ז בתשרי התשע"ה (21.10.2014).

שופט

שופט

שופט
